

Рис 1.3. Склад витрат операційної діяльності

*Булатов Д.В., магістрант ТНЕУ,
науковий керівник: к.е.н., професор Мех Я.В.*

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ МЕТОДИКИ АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З КРЕДИТОРАМИ

У процесі здійснення своєї діяльності олійно-жирові підприємства вступають у господарські зв'язки з різними підприємствами, організаціями й особами, наслідком яких є виникнення розрахунків з кредиторами за товарними і нетоварними операціями. Кредиторська заборгованість – це найвагоміша частина зобов'язань підприємства. Вона є одним із джерел формування засобів для підприємств і тому виступає складовою частиною господарських операцій економічних суб'єктів, з точки зору фінансової стабільності. Через це актуальними стають питання методики проведення аудиту розрахунків з метою надання правдивої та повної інформації підп-

риємствам для прийняття управлінських рішень щодо визначення їх фінансового стану, результатів діяльності та перспективного розвитку.

Методика аудиту розрахунків привертає увагу багатьох вчених-економістів. В їх працях наведені різні методи аудиту розрахунків з кредиторами, які загалом можна розглядати як методику. Аналіз та вивчення наведених методик аудиту розрахунків з кредиторами дозволив розробити основні шляхи їх удосконалення.

Більшість авторів не виділяють розробку робочих програм аудиторської діяльності, а як окремий аспект виділяють завдання аудиту, що повинні бути перевірені при аудиті розрахунків з кредиторами.

Так, Савченко В. Я. [1, 216–222] виділяє такі завдання під час перевірки кредиторської заборгованості: вивчення реальності кредиторської заборгованості – як довгострокової, так і поточної; установлення причин і строків утворення заборгованості; перевірка наявності простроченої кредиторської заборгованості; вивчення кредиторської заборгованості, за якою минув строк позовної давності; з'ясування правильності списання заборгованості, строк позовної давності якої минув, перевірка достовірності відображення за відповідними статтями балансу суми кредиторської заборгованості; перевірка правильності та обґрунтованості списання заборгованості та оформлення відображення в обліку заборгованості за одержаними авансами.

Собко В. В., Верхоглядова Н. І., Шило В. П., Ільїна С. Б., Брадул О. М. [2, 148] при викладенні методики проведення аудиту розрахункових операцій розглядають перевірку кредиторської заборгованості та визначають її напрями: встановлення реальності кредиторської заборгованості; визначення причин та термінів виникнення заборгованості; перевірка правильності відображення у фінансовій звітності, зокрема балансі залишків; перевірка реальності повернення та обґрунтованість списання заборгованості; визначення суми кредиторської заборгованості, строк позовної давності якої минув; перевірка правильності відображення заборгованості на рахунках системи обліку та фінансовій звітності; встановлення наявності актів звірки розрахунків чи гарантійних листів дотримання строків позовної давності.

Давидов Г. М. [3, 172–173] у методиці проведення аудиту розрахунків з постачальниками, покупцями та замовниками, дебіторами та кредиторами за нетоварними операціями визначає такі етапи перевірки кредиторської заборгованості: визначення реальності відображеної кредиторської заборгованості, перевірка наявності та списання кредиторської заборгованості, щодо якої минув термін позову, та визначення простроченої кредиторської заборгованості, підтвердження достовірності заборгованості, відображеної в балансі.

Суйц В. П., Ахметбеков А. Н., Дубровіна Т. А., [4, 276], як предмет аудиторської перевірки кредиторської заборгованості визначають: відповідність відображення в системі обліку кредиторської заборгованості прийнятій обліковій політиці; реальність існування та правильне і повне відображення в обліку кредиторської заборгованості, та пропонують відповідні процедури.

Бутинець Ф. Ф., Усач Б. Ф. [5, 237], не виділяють складання програми аудиту, а як завдання аудиту зобов'язань визначають перевірку: правильності класифікації зобов'язань відповідно до нормативних актів, правильності відображення зобов'язань у фінансовому обліку і фінансовій звітності, наявності і правильності оформлення первинних документів, правильності використання відповідних рахунків фінансового обліку, відповідності даних синтетичного й аналітичного обліку, своєчасності фактів господарської діяльності із зобов'язань підприємства, оцінки стану заборгованості підприємства, а Чернелевський Л. М., Беренда Н. І. [7, 139–142], до елементів перевірки додають оцінку стану внутрішнього контролю й аудиту зобов'язань підприємства.

У своїх працях Усач Б. Ф. [7, 121] не виділяє аудит кредиторської заборгованості, він пропонує аудит: довгострокових позик і векселів; короткострокових кредитів і прострочених позик, розрахунків з постачальниками і підрядниками, розрахунків за податками і платежами. Таким чином, автор виключає потребу в програмі аудиту не розглядає методи і технологічного аудиту.

Водночас, Кулаковська Л. П., Піча Ю. В. [8, 403, 404] розглядають питання аудиту розрахунків із бюджетом, де метою аудиту, на їхню думку, є висловлення аудитором думки про те, чи відповідають ці розрахунки за всіма податками і зборами в усіх суттєвих аспектах нормативним документам, які регламентують порядок їх нарахування та сплати до відповідних рівнів бюджету. Для проведення аудиту ними поданий перелік податків і зборів, які сплачують платники податків. Зрозуміло, що така методика, обмежується вузьким колом питань, у ній відсутні елементи креативності і вона не працює на ефективне управління кредиторською заборгованістю підприємства.

Узагальнивши підходи вчених, можна зробити висновок, що в дійсному часі немає чіткої класифікації методик аудиту фактів господарської діяльності з кредиторською заборгованістю. Методики перевірки досить різні, і це вносить складність для аудиторів висловлювати незалежну думку про кредиторську заборгованість, відображену в системі обліку і фінансовій звітності підприємства.

У зв'язку з цим постає проблема розробки і впровадження єдиної методики аудиту кредиторської заборгованості.

Розглянувши викладені в літературі методики аудиту, варто зазначити, що їх недосконалість пов'язана з тим, що у них відсутня чітка структура, складові компоненти, послідовність застосування процедур тощо. Так, на початку аудиту складається програма, але в ході аудиту вона може корегуватися. У програмі зазначається перелік об'єктів аудиту та час проведення аудиторських процедур на кожний об'єкт. У програмі аудитор оцінює розмір ризиків внутрішнього контролю та особистий ризик невиявлення суттєвих помилок у звітності, який існує під час проведення аудиторських процедур, визначає термін ведення незалежних процедур і аудиторських тестів. Програма координує роботу всіх помічників, залучених для проведення аудиту, відзначає присутність інших виконавців аудиту не з числа співробітників аудиторської фірми, якщо такі беруть участь в аудиті. На нашу думку, цього недостатньо, оскільки осторонь залишається основний і заключний етап перевірки.

Для того щоб підтвердити достовірність кредиторської заборгованості, необхідно зібрати аудитору достатньо аудиторських доказів для підтвердження свого висновку щодо фінансової звітності. Фінансова звітність базується на таких доказах: існування та виникнення – перевірка первинної документації на підтвердження залишків за рахунками 63, 64, 65, 66, 68; повнота – документальне підтвердження на права власності резидента на товари, роботи, послуги, отримані від постачальника; права та обов'язки – потрібно впевнитися, що всі зобов'язання відображені в обліку на основі кредитних угод, всі розрахунки з кредиторами відображені в журналах 2, 3 та аналітичних відомостях; оцінка та вимірювання – контроль за правомірністю класифікації зобов'язань (відображення зобов'язань згідно зі статтями балансу); подання та розкриття інформації – передбачає правильність класифікацій і відображення операцій у фінансовій звітності. Перевірка наявності плану рахунків підприємства і кореспонденції рахунків. Особливу увагу слід приділити відображенню курсових різниць за погашенням заборгованості.

Методика аудиту потребує також додаткових процедур, а кількість додаткових процедур буде залежати від ступеня довіри до попереднього аудиту.

Таким чином, узагальнююча методика аудиту дозволяє охопити всі господарські факти підприємства з кредиторської заборгованості, в котрій відображені основні процедури для проведення аудиту, послідовність їх застосування в підготовчому, основному і заключному етапах аудиту. При проведенні аудиту складаються робочі документи, в котрих зазначаються всі виявлені порушення.

Список використаної літератури:

1. Савченко В. Я. Аудит: навч. посібн. / В. Я. Савченко. – К.: КНЕУ, 2009. – 322 с.
2. Організація і методика аудиту: навч.-практичний посібник / В. В. Собко, Н. І. Верхоглядова, В. П. Шило та ін. – К.: ВД "ВД Професіонал", 2004. – 624 с.
3. Давидов Г. М. Аудит: навч. посібник / Г. М. Давидов. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: "Знання", 2011 – 363 с.
4. Аудит: навч. посібн. / Суйц В. П., Ахметбеков А. Н., Дубровіна Т. А., Шеремет А. Д. – М.: ИНФРА-М, 2009. – 556 с.
5. Аудит і ревізія підприємницької діяльності: навчальний посібник / Бутинець Ф. Ф. та ін. – Житомир, 2004. – 416 с.
6. Усач Б. Ф. Аудит: навч. посібн. / Б. Ф. Усач. – К.: Знання-Прес, 2005. – 223 с.
7. Чернелевський Л. М. Аудит: навч. посібн. / Л. М. Чернелевський, Н. І. Беренда. – К.: Міленіум, 2011. – 466 с.
8. Кулаковська Л. П. Організація і методика аудиту: навч. посібник / Л. П. Кулаковська, Ю. В. Піча. – К.: Каравела, 2004. – 568 с.

*Бурбела П.Я., магістрант ТНЕУ,
науковий керівник: к.е.н., професор Мех Я.В.*

ГАРМОНІЗАЦІЯ ТА СТАНДАРТИЗАЦІЯ ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ВІДПОВІДНО ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ

В умовах ринкової економіки розвиток міжнародних економічних зв'язків обумовлює необхідність удосконалення обліку і ревізії зобов'язань як складових частин економічної інформації, необхідні для управління на всіх рівнях. Необхідно удосконалювати систему обліку, узгоджувати її змістом міжнародних стандартів обліку (МСБО) з метою узагальнення практики ведення обліку зобов'язань у різних країнах світу. Фінансова звітність складається багатьма підприємствами і надається зовнішнім користувачам у багатьох країнах світу. Фінансові звіти відрізняються один від одного, оскільки кожна країна має свої соціальні, економічні та законодавчі особливості. Крім того, беруться до уваги потреби різних користувачів. Ці обставини призвели до використання різних визначень елементів фінансових звітів, а також спричинили використання різних критеріїв визначення статей фінансових звітів та різних баз оцінки. Це вплинуло як на обсяг фінансових звітів так і розкриття інформації. Отже, потрібно звузити ці відмінності шляхом гармонізації регулюючих поло-